

מסורת הש"ס

- (א) [לעיל לד: ושי"ג],
(ב) כחצות פה, (ג) [וכן]
מלתא אי' בתמורה: א: כס:
כר ספרא שיש ועד ביומא
פנ: ע"ש, (ד) גילא שפיקי,
(ה) [גיל חרש שוטה],
(ו) כחצות ית: [גיון נא:],
(ז) כס"א: פרעמית, (ח) [לעיל
לח:], (ט) תרומות פ"א מ"ב
ע"ג.

תורה אור השלם

1. בי יתן איש אל רעהו
ספק או כלים לשמור
וגב מבית קאיש אם
קיצא הגב ישלם
שמות: שמו כ ו

הגהות הב"ח

- (א) ש"י ד"ה הוה ליה
דלמר למלה, י"ב טומו
לכר דלע"פ דמלה נני
לממיי וסאל ל' קא
מנה אפי' לא אמרי
טעמו מלי עגלמל נינו
משום דכיון דקא מנה
ל' הוה ללולא ודלי
דלעגמל דלי הוה ל'.
ועין פ"א א"י ד' קו
דלמל ונמ"ס: הסו:
(ב) ד"ה אימור וכו'
דכשימי בי תלתא וכו'
דכשימי בי ארבעה וכו'
וכ"ס היבא דא"ל
דלמל בי ארבעה:
(ג) ד"ה הוה ל' מן
הס"ד ונמ"ס מ"ה הודה
ומית או נמק:

לעני רש"י

- גל"ש, עפ"י (גירסות)
טלפיליס בעלה האלון

רבינו חננאל

עפ"י דקיימי שיתא וזו
כל קבא, א"ל לאו בדי
ד' הוה מוזבני כחצות
אור קמיה דרבא וחיבא
ללולא למפרעיה ר' וזי.
א"ל רמי בר חמא וכו'
את הוה דאמרת כיון
דלא רמיא עליהו דשהיר
אישו ולא אדעתייהו
וטעמיה דלולא טענא.
א"ל רבא קצותא דהרעא
מידבר דכריי אישתי.
ובמקום עדים לא אפרין
טענא דלולא טענא:
הוה דא"ל לחבריה בדי
לי ק' וזי דמסקנא
בך והא שטרא, א"ל
לולא וזי פרעתיך, א"ל
מלולא הנהו סטיראי נינהו.
פ"י מצד אחר היו לי
עליך מפרעת אותי, אבל
לולא השטר לא פרעתיך
כלום, אמר רב נחמן
איתרע שטרא, כלומר
אפי' כתוב בשטר נאמנות
אינו גובה אלא בשבועה.
דידיך, מדקתני איתרע
שטרא וזי קתני איכטיל
שטרא ש"מ כדאמרינן.
ואסיקנא והלכתא איתרע
שטרא, והני מילי דפרעיה
באפי שהדי ולא אדבר
ליה שטרא, אבל היבא
דפרעיה בך דידיה לידיה
מגו דיכול למימר המלה
לא היו דברים מעולם
יכול נמי [למימר] סטיראי
נינהו כשר מפורש
בכתובת כשר הכותב
לאשתו דין דבריהם בנין דר' אמי בריה דר' אבהו דנשבע דיסטרא הוה ליה עליה וגובה, ואי טעין עליה דיסטרא נינהו
היבא דמורי ליה דאשתו יחבינהו ליה ומודה ליה נמי דיהיב אמסתתא וקביל וזי דתורי וטעין השתא דיסטרא נינהו
אפי' רב פפא מודה דאיתרע שטרא: הוה דא"ל לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לא פרענא פרעיה באפיי שהדי.

עפ"י, גל"ש בלע"ז ומעבדין בהן עורות: אייסי, מלולא סהדי
דלרבעה ארבעה קיימי ותובע מלמס וזה אומר פרעתיך מ"מ אס
לא בעפליס פרעתיך במעות: דלא רמיא עליה דאניש, והאי נמי
לא רמיא עליה לומר בלחיה ענין פרעס אלא פרעתי' סתמא הלכך

עפ"י דקיימי בשיתא שיתא א"ל לאו בארבעה
ארבעה הוה קיימי אתו תרי סהדי ואמרו אין
בארבעה ארבעה הוה קיימי אמר רבא הוחזק
כפרן אמר רמי בר חמא הא אמרת א"ל כל
מילתא דלא רמיא עליה דאניש לאו אדעתיה
א"ל רבא "קצותא דתרעא מידבר דכריי
אינשי ההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה וזוי
דמסקנא בך והא שטרא א"ל פרעתיך אמר
ליה הנהו סטיראי נינהו אמר רב נחמן
"איתרע שטרא רב פפא אמר לא איתרע
שטרא ולרב פפא מאי שנא מההוא דאמר
ליה לחבריה הב לי מאה וזוי דמסקנא בך
והא שטרא א"ל לאו אתורי יהבת לי וארתת
ואיתיבת אמסתתא וקבילת וזוך ואמר ליה
הנהו סטיראי נינהו ואמר רב פפא "איתרע
שטרא התם כיון דקאמר אתורי יהבת לי
ומתורי שקלת איתרע שטרא הכא אימור
סטיראי נינהו מאי הוי עלה רב פפי אמר
לא איתרע שטרא רב ששת בריה דרב אידי
אמר איתרע שטרא והלכתא איתרע שטרא
והני מילי דפרעיה באפי סהדי ולא אידבר
ליה שטרא אבל פרעיה בין ידיה לידיה
מיגו דיכול למימר לא היו דברים מעולם
יכול נמי למימר סטיראי נינהו ו"כדאבימי
בריה דר' אבהו ההוא דאמר ליה לחבריה
מהימנת לי כל אימת דאמרת לי לא פרענא
אול פרעיה באפי סהדי אביי ורבא דאמרי
תרווייהו הא הימניה מתקף לה רב פפא
הנהי דהימניה טפי מנפשיה טפי מסהדי מי
הימניה ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי
כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול
פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי
א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא א"ימור דאמרי רבנן דאולין בתר
רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפשיי א"ימור דאמרי רבנן דאולין בתר
ימאה כתרי ותרי כמאה לישינא אחריןא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי
כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואול פרעיה באפי בי
ארבעה יכיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש
שוטה וקמן ואין משבעין את הקמן: מ"ט אמר קרא וכו' יתן איש אל
רעהו כסף או כלים לשמור ואין נתינת קמן כלום: אבל נשבעין לקמן
ולחקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת א"ימור וקמן אמר
רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא רבי אליעזר בן
יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה
לאבך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו נשבע על טענת עצמו
וחכ"א "אינו אלא כמשיב אבידה ופמור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה
משיב אבידה פמור אמר רב בשמענו קמן קמן והאמרת אין נשבעין על
טענת חרש שוטה וקמן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קמן דלגבי מילי דאבהו
קמן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו
כולהו

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מב.

כמ"ד אין לרבי לזכר אי נמי כמו שפירש רבינו תם לרבי לזכר אמיתות
הדברים כמו שיכול ומכל מקום אי לא משכח להו או אמו ואמרו
לה"ס לא מפסיד וכן מוכח בירושלמי שהביא ר"ח דגרסי' התם הלא
לדון בשטר וחזקה רבי אומר נידון בשטר פירוש שזריך לזכר רבן
שמעון בן גמליאל אומר נידון בחזקה

בא מעשה לפני רבי וסורה כרסנ"ג
קשיא דרבי אדרבי לא קשיא רבי
לא רכא אלא לעמוד על אמיתת הדבר
ואית דגרס התם בא מעשה לפני
רבי חייל ופריך מינה אדרבי לפי
שתלמידו היה דלפריך בפרק מפנין
(שבת דף קכח). מדרב הונא אדרב
משום דרב הונא תלמידו דרב הוה
וכקונטרס פירש גרס פקח זה בורר
(סנהדרין דף גז:). למ"ד לרבי לזכר
שחס נקש ולא מלא הפסיד:
איתרע שטרא, מפר"ח וכן ר"ת
לרביך בעל הסער
שזועה שלא נפרע והא דלמרינן בפרק
אלו נערוט (מבואות דף לו:). הא שטרא
ריעא לא מגבינן ביה דוקא בדי ה"ך
ריעומא דהתם כיון דמהדר אזיפא
אימור יזיפי זיף ותמיס וקשה מההוא
דהכותב (שם פה. וס) דההוא שטרא
דלמל קמיה דרבא א"ל רב פפא
יענא ביה דשטרא פריעא הוא א"ל
איכא איניש אחרינא צדי דמר כו'
וקאמר לא יחא רב פפא אלא כתי
דרב חסדא והשתא מה היה יכול
לעשות יומר מלהשביעו דלית ליה
לקרועי דקתמי התם קרעיה ס"ד
והשתא אפילו כל אדם דלא קיס ליה
בגויה נאמן להשביעו מידי דהוה אעד
אחד מעיד שהוה פרוע על כן נראה
דשטרא ריעא לא מיקרע קרעין לא
ולא מיגבא גבינן ביה כי ההוא דאלו
נערוט (שם דף לו:). ורבי א"ימור
בן יעקב לית ליה משיב אבידה
פמור. פירוש צמינו:
אלא

פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי
א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא א"ימור דאמרי רבנן דאולין בתר
רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפשיי א"ימור דאמרי רבנן דאולין בתר
ימאה כתרי ותרי כמאה לישינא אחריןא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי
כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב
יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואול פרעיה באפי בי
ארבעה יכיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש
שוטה וקמן ואין משבעין את הקמן: מ"ט אמר קרא וכו' יתן איש אל
רעהו כסף או כלים לשמור ואין נתינת קמן כלום: אבל נשבעין לקמן
ולחקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת א"ימור וקמן אמר
רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא רבי אליעזר בן
יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה
לאבך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו נשבע על טענת עצמו
וחכ"א "אינו אלא כמשיב אבידה ופמור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה
משיב אבידה פמור אמר רב בשמענו קמן קמן והאמרת אין נשבעין על
טענת חרש שוטה וקמן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קמן דלגבי מילי דאבהו
קמן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו
כולהו

שאתה חייב לאבי כן וכך ולא קמן משפ הוא אלא גדול הוא. ואמאי קרו ליה קמן. דלגבי מילי דאבהו קמן הוא. והודה
לו [במקצת]. ומתני' ר' אליעזר בן יעקב הוא דאמר כי האי גזנא לאו משיב אבידה הוא. אבל משיב אבידה דברי הכל פמור
אלא כלימ. פרט לקטן. עד
כדן שנתן לו כשהוא
קטן ותבעו כשהוא קטן.
נתן לו כשהוא קטן ותבעו
כשהוא גדול מנין ת"ל
(א). ונהו. עד שתהא
תניה ותבעיה שוין: אבל
נשבעין לקטן. אוקמה
רב בבן שנתנו לחברו

עין משפט
נר מצוה

- גו א טו"ע ח"מ סימן
עט סעיף יב:
נח ב מיי פ"ד מהל'
מלה הלכה ט סג
עשין ד טו"ע ח"מ
סימן נט סעיף א:
נח ב מיי שם טו"ע שם
סעיף ג:
ד מיי שם טו"ע שם
סעיף ג:
כא ה ו ז מיי פט"ו
מהל' מלה הלכה ג ד
סג שם טו"ע ח"מ
סימן נט סעיף א:
ח מיי פ"ד מהל' טועין
ועשין כל' א טו"ע ח"מ
סי' מהל' פ"א וסי' פח
סעי' לנן:

מוסף רש"י

- ור' אליעזר בן יעקב
לית ליה משיב אבידה
פמור. שם
נחמיה הא תקנא דרבנן
יהא המלא מילא לא
יבא מפני מיקון העולם
(ע"י גיטין חח:). וזיון דכי
אינו מוכח נמי מחייב ליה
הכי אין לך משיב
אבידה גדולה וכו' וזי
(כתובות יח:). כמו והיוני
בה, ור"א לית ליה משא
דמיקון העולם דמשיב
אבידה פמור משבועה
דל"כ שביק ליה ואילו,
והאי נמי כיון דלא נטעו
כמשבועה אבידה הוא (גיטין
נח:). אי הכי, דטענו
גדול. טענת עצמו. קרי
לה, טענת אחרים הוא
(שם). ומלי פתמיס דקאמר
ומלי טענת עצמו (כתובות
יח:). טענת אחרים
על הודאת עצמו. על
סנהיה לו שאמת דכריו
ומודה לו שעדיין חייב לו
פסם הוא נשבע (גיטין
נח:).

רבינו חננאל (המשך)

- אביי ורבא דאמרי תרווייהו
הא הימניה מתקף לה רב
פפא נהי דהימניה טפי
מנפשיה טפי משהדי לא
הימניה וק"ל כרב פפא:
ההוא דא"ל לחבריה
מהימנת לי כבי תרי כל
אימת דאמרת לא פרענא.
אומדנא דכמה דנפשי
אית בהו דפקיעי טפי.
אבל לענין עדות תרי
כמאה ומאה כתרי, אבל
אין נחית מיקרא לדעות
וא"ל מהימנת לי תלתא
ופרעיה קמי ארבעה ודאי
לדעות נחת, ושהודאת
דשהדי מבטלה להימנותא
דידיה: פתני' אין נשבעין
על טענת חרש שוטה
קטן כו'. מ"ט דכתיב
אין יתן איש אל רעהו
כסף או כלים. מדכתיב כי
יתן איש ש"מ אין נתינת
קמן כלום: וירושלמי כי
יתן איש אל רעהו כסף
או כלים. פרט לקטן. עד
כדן שנתן לו כשהוא
קטן ותבעו כשהוא קטן.
נתן לו כשהוא קטן ותבעו
כשהוא גדול מנין ת"ל
(א). ונהו. עד שתהא
תניה ותבעיה שוין: אבל
נשבעין לקטן. אוקמה
רב בבן שנתנו לחברו